

Kapitali 5. MEEQQANIK AKIUUSSUSIISARNEQ

Nalunaarutigineqartartut ingerlaavartuusarput, sulisorisalli nikeraarnerujussuisa kinguneraat, nalunaarutigineqartartuni sanilliussisarnerit ajorluinnartut. Qarasaasiakkut napparsimasut allatorneqartarneri nunap immikkoortuini tamani ingerlanneqalerput, 2009-mili atuutilersitsineq suli kisitsisitigut paasissutissiisarnermi pissarsiniartarnenut pitsaanerusumik tunngaviliinermik kinguneqarsimannngilaq. Tamatumunnga peqqutaavoq, akiuussisiisarnermik Æskulapimi nalunaarsuisarnerit assigiinngitsorujussuarmik pisarnerat, sumiiffiillu ilaanni nalunaarsuutit allattugaannaasarmata, taakkunannga paasissutissat kisitsisitigut paasissutissiivimmiit pissarsiarineqarsinnaasannngimmata.

Taamatuttaaq pissutsit arlallit eqqumaffigineqartariaqartarput, akiuussisiisarnermi naatsorsuutit suliarineqarnerannut atatillugu sianiginiarneqartariaqartut:

- Nunap immikkoortuini amerlasuuni akiuussusiisarnerit annikitsuunerat.
- Innuttaasut nuttartarnerat inuit qanoq amerlatiginerinik nalornilersitsisarmat, innuttaasullu amerlassusaat agguaqatigiissitsinermeersut atorneqartarmata, innuttaasut amerlassusivii atuutsinneqartararik.
- 2009-mut paasissutissat inuit kinaassusii naapertorlugit nalunartarnerat, taamaattumik nalunaarsuutit naatsorsorneqartarnissaat periarfissaqartarani.
- Sulisorisat nikeraannerat peqqutigalugu nalunaarutigineqartut nalorninartoqartarnerat.
- Sumiiffinni arlalinni akiuussusiisarnerit ataatsikkoortillugit ingerlanneqartarput, taamaalilluni meeqqat qanoq ukioqassusiisa kisitsisitigut paasissutissatigoortumik amerlanerit/ikinnerusut nalunaarutigineqartarnerat.

Paasissutissat nalunaarutigineqartut naapertorlugit meeqqat akiuussuserneqartarneranni paasissutissat takussuserneqarnissaat suliarineqarput. Agguaqatigiissillugu akiuussusiisarnerup annertussusianut takussutissiamik ataatsimoortitamik kiisalu nunap immikkoortuinut agguataakkamik akiuussusiinerit tamarmiusut titartagartaannik takussutissiartaannillu suliaqartoqarpoq.

Naatsorsuinerni Naatsorsueqqissaartarfimmiit 1. januar 2009 aallarnerfigalugu innuttaasut pillugit paasissutissat ukioqatigiiaanun tamanut atuuttut naapertorlugit atorneqarput, BCG-mut akiuussusiisarnerit amerlassusii ilanngunnagit. BCG-mik akiuussusiisarneq pingaartumik inunngornermiit atuutsinneqartarnissaa kaammattuutigineqartarmat, 2009-mi meerartaartup kommunerisaaniit inunngortut amerlassusaat eqqoqqissaartut atuutsinneqartarput. Taamaalilluni qularnaatumik naatsorsuutit ikinnerpaaffissaat anguneqartarpoq. Tamama saniatigut BCG-mik akiuussusiisarnerit nalunaarsorneqartarput, inorlutik inunngortunut angerlartiaarneqartunut imaluunniit inoorlaanut nappaatilinnut akiuussusiisimanerit. Akiuussusiinerit taakkua naatsorsuutini makkunani ilanngunneqanngillat.

Nuna tamakkerlugu 2009-mi akiuussusiinerit agguaqatigiissillugu naammagisimaarnartumik 80 %-it sinnersimavai. BCG-mik akiuussusiinerit 93 %-iupput, taakkualu ikinnerpaaffittut kisitsisaapput, angerlartitaareer-nermimi akiuussusiinerit ilanngunneqanngimmata. Naalungiarsunnut pingasuniit tallimat tikillugit qaammattillinnut qarngup iluatigut nappaammut, noqartoortarnermut, nualluttarnermut, nukillaartarnermut nualluummul- lu Di-Te-Ki-Pol-Hib 1-2-mut akiuussusiinerit 90 %-it sinnersimavai. Di-Te-Ki-Pol-Hib-mut akiuussusiinerit 85 %-iupput Di-Te-Ki-Pol-Hib-mullu tallimanik ukioqalerner- mi akiuussuseeqqinnerit 63 %-inut ikileriarsimallutik.

MFR 1 aamma MFR 2-mik akiuussusiisarnerit agguaqatigiissillugu naammaginartumik 80 %-it sinnersimavia, nunalli immikkoortuisa akornanni annertuumik nikeraateqarlutik, pingaartumik MFR 2 eqqarsaatigalugu. Taamaalilluni nunat immikkoortuisa ilaat MFR 2-mut akiuussusiinerit ikittunnguit nalunaarutigaa, paarlattuanik nunap immikkoortui allat meeqqanut pingasunnik ukiulinnut akiuussusiisimallutik. Tamanna nassuiaas- neqarsinnaagunarpoq, aammaarluni HPV-mik akiuussusiinerni ukiup siulianiit amigartumik akiuussusiinernut nalunaarsuutit amigaatigineqarsimanerit. Assersuutigalugu 2008-mi Qaqortumi Qasigiannnguanilu aqqaneq- marlunnik ukiulinnut akiuussusiisoqarsimannngilaq. Paarlattuanik Nuummi, Ilulissani Illoqqortoormiunilu 2008- mi marlunniit pingasut tungaannut ukiulinnut naapertuuttumik akiuussusiisimapput, nunallu immikkoortui taakkua 2009-mi kisitsisaat qaffasissuunngillat. Nunap immikkoortuini Paamiuni, Qeqertarsuarmi Uumman- namilu 2009-mi aqqaneq-marluk inorlugit ukiullit MFR 2-mut akiuussuserneqartut 20 %-it sinninngilaat, nu- nallu immikkoortui taakkua aammattaaq 2008-mi taamaassimallutik. Tamanna akuersaarneqarsinnaanngit- sumik appasippallaqaaq.

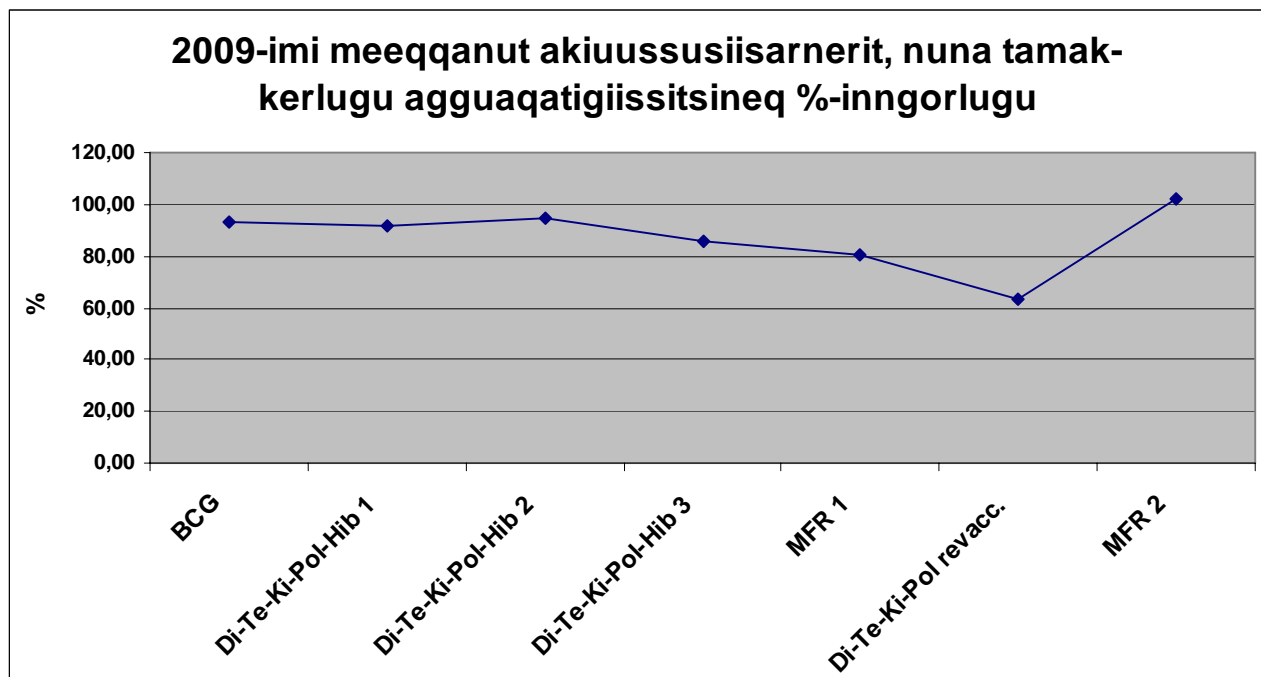
December 2008-mi nivarsiaqqanut aqqaneq-marlunnik ukiulinnut illissap paavatigut kræfteqalernissamut akiuussuserneqartalerput (Human Papilloma Virus – HPV), 2009-milu aqqaneq marlunnik ukiullit saniatigut ukioqatigiiaanun pingasuusunut aningaasanik immikkoortitsisoqarluni. Tamatama kinguneraa, nunap immik- koortuisa ilaanni nivarsiaqqat ukioqatigiiaat sisamat akiuussusigaasimanerit. 2009-p ikaarsaariarfionera pissutigalugu akiuussusiinermut naatsorsukkat ukiumoortumik nalunaarummut matumunnga ilanngunne-

qanngillat. Nunatta Nakorsaaneqarfiatali erseqqissaatigissavaa, nunap immikkoortuisa ilaasa HPV-mut akiuussusiisarneq suli aallartissimangimmassuk, nunallu immikkoortuisa ilaat aappasaanik pingajussaanillu akiuussusiisarnissat amigaatigalugu.

2011/2012-imiit Æskulapimi assigiissaartumik tatiginartumillu nalunaarsuisalernissaq aallartinneqassaaq, taamaalilluni siunissami nalunaarsukkat kinaassusersiilluni nalunaarsuiffimmiit pissarsiarineqarsinnaann-gorniassammata.

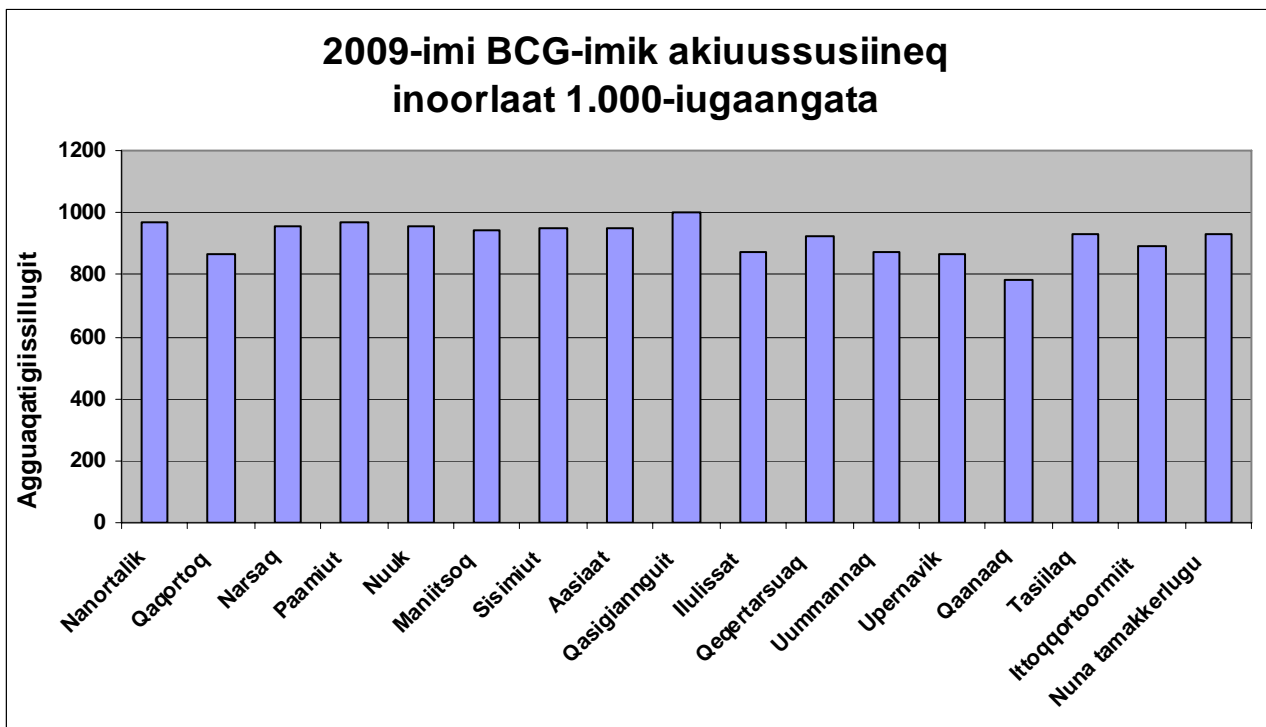
Ataatsimut nalilerlugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup naliliineraa, Kalaallit Nunaanni meeraaqqanik akiuussusiisarnertit naammagisimaarnartuusut. Kisitsisit paasinarsisippaat, WHO-p Unicefillu anguniagai Kalaallit Nunaata eqquutsikkai (meeqqat 90 %-ii tunillanneqarsinnaajunnaarnissaat, nunallu immikkoortuini tamani 80 %-it sinneqartut akiuussuserneqarsimanerat).

Takussutissiaq 14	Kalaallit Nunaanni akiuussusiinissamut pilersaarut (2009)
Ukioqassuseq	Akiuussusiinertit
Inoorlaat	Tuberkulose (BCG)
Qaammatit pingasut	Di-Te-Ki-Pol-Hib 1
Qaammatit tallimat	Di-Te-Ki-Pol-Hib 2
Ukioq ataaseq	Di-Te-Ki-Pol-Hib 3
Qaammatit 15-it	MFR 1
Ukiut tallimat	Di-Te-Ki-Pol-imi akiuussuseeqqinneq
Ukioq ataaseq	MFR 2 HPV 1 (niviarsiaqqat) (ukioqanngitsut) HPV 2 (niviarsiaqqat) (qaammatit marluk) HPV 3 (niviarsiaqqat) (qaammatit arfinillit)
> 18-it sinnerlugit	Rubella (aappaluararneq)

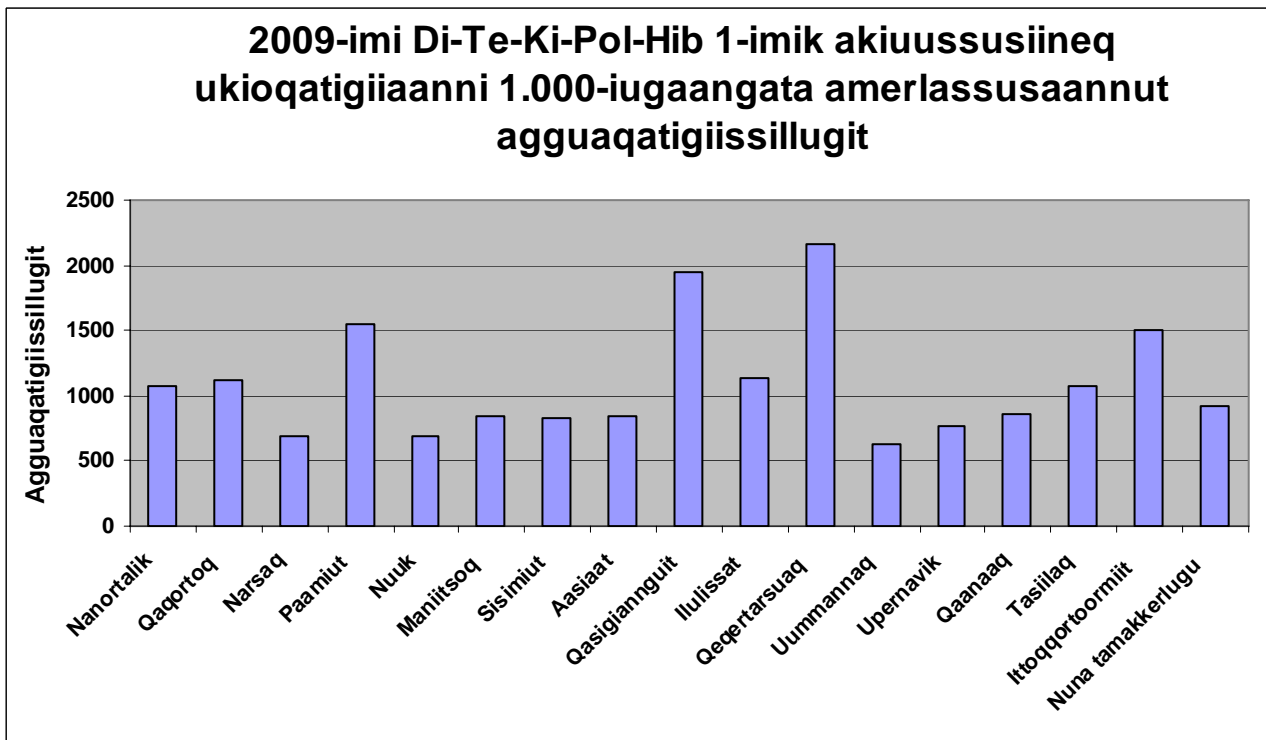

Titartagaq 8

Nunap immikkoortuinut agguataarlugit akiuussusiinerit takussuserneqarneri

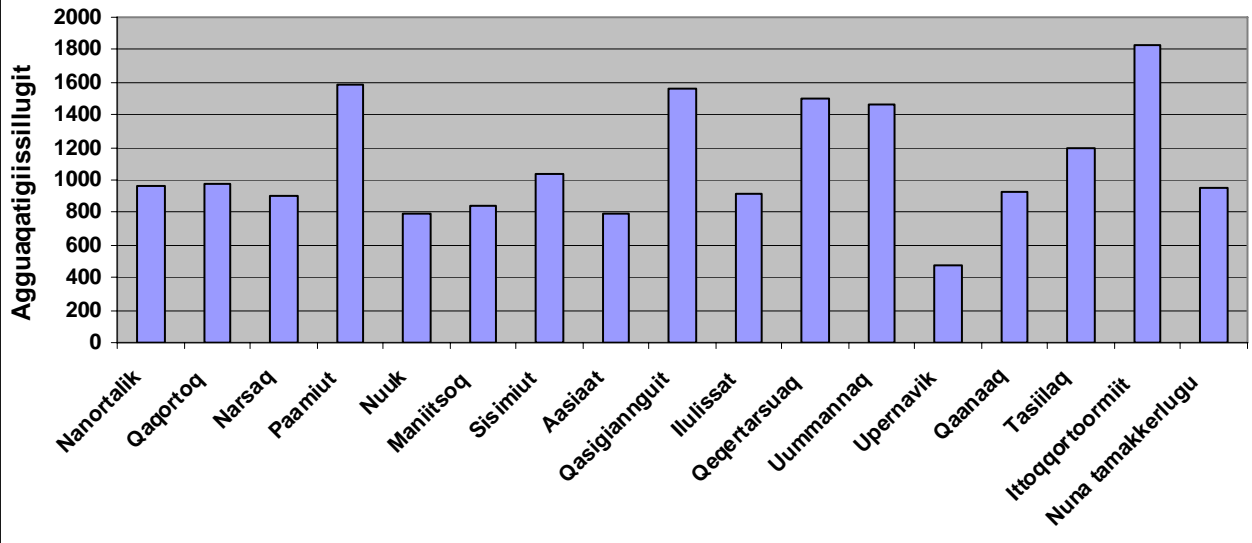

Titartagaq 9

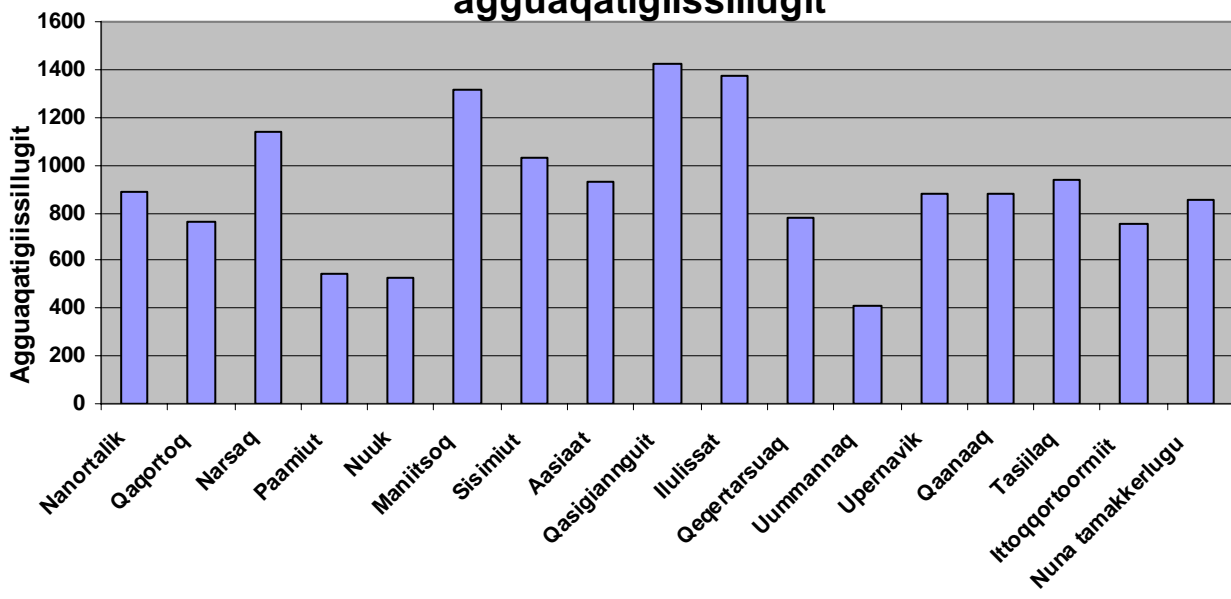
Titartagaq 10

**2009-imi Di-Te-Ki-Pol-Hib 2-imik akiuussusiineq
ukioqatigiiaanni 1.000-iugaangata amerlassusaannut
agguaqatigiissillugit**

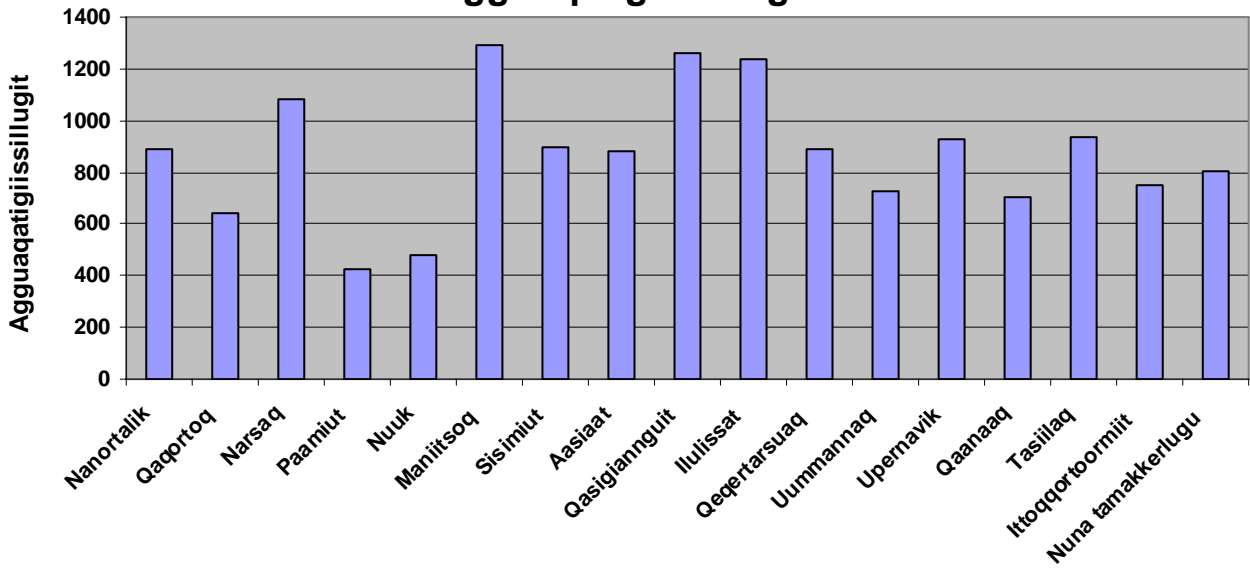
Titartagaq 11

**2009-imi Di-Te-Ki-Pol-Hib 3-imik akiuussusiineq
ukioqatigiiaanni 1.000-iugaangata amerlassusaannut
agguaqatigiissillugit**

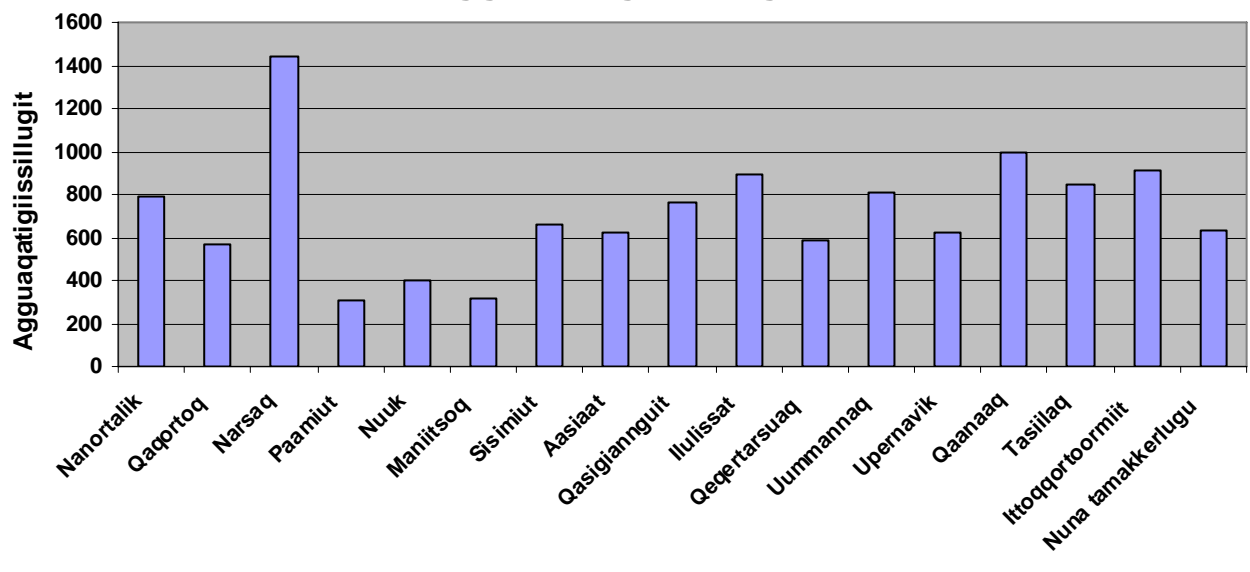
Titartagaq 12

**2009-imi MFR1-imik akiuussusiineq ukioqatigiiaanni
1.000-iugaangata amerlassusaannut
agguaqatigiissillugit**

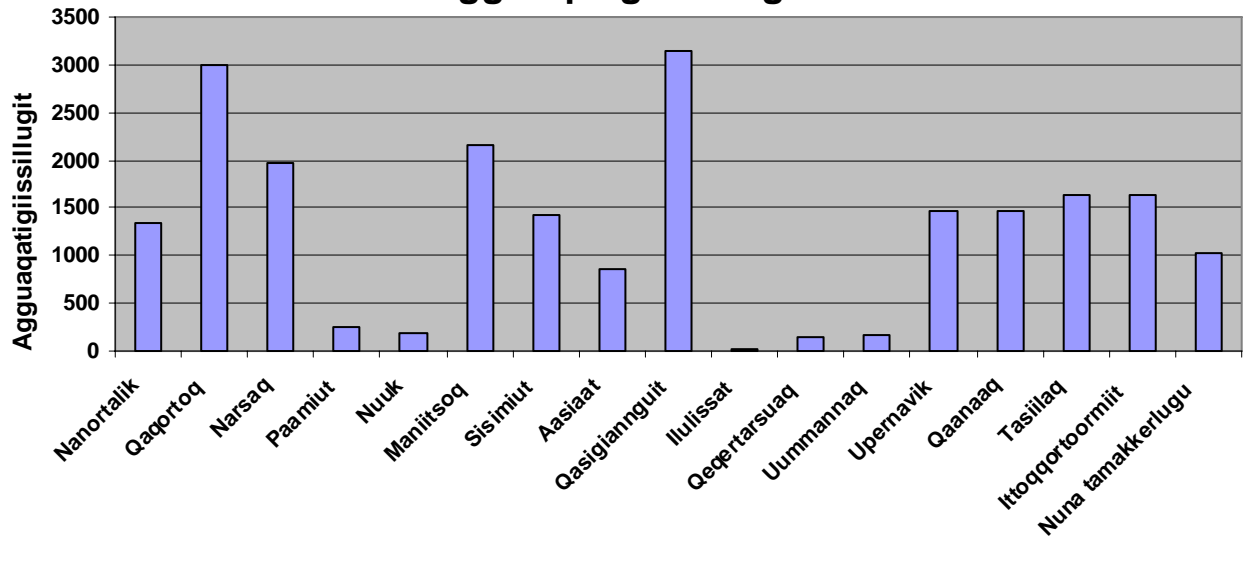
Titartagaq 13

**2009-imi Di-Te-Ki-Pol akiuussuseeqqiineq
ukioqatigiiaanni 1.000-iugaangata amerlassusaannut
agguaqatigiissillugit**

Titartagaq 14

**2009-imi MFR 2-imik akiuussusiineq ukioqatigianni
1.000-iugaangata amerlassusaannut
agguaqatigiissillugit**

Titartagaq 15